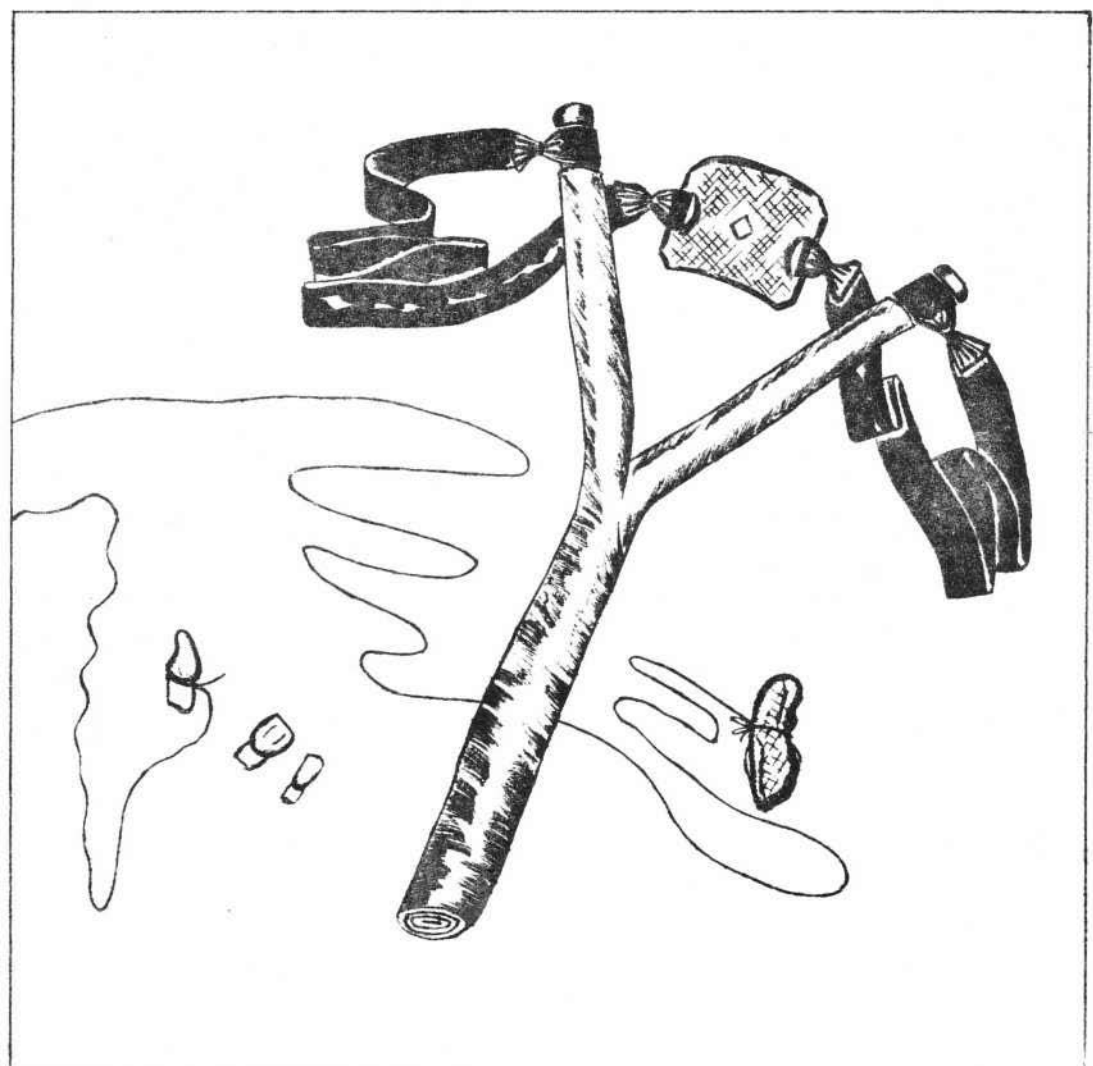

DENTIKKELI

JULK. KUOPION KORKEAKOULUN | Vol. 2
HAMMASLÄÄKETIETEEN OPISKELIJAT | No. 3-4

Meillä
Savilahdessa
työskennellään
suomalaisilla
PARANETTE -kojeilla

kotimaista
Depo -laatua

DENTTIKKEET

Kuopion korkeakoulun hammaslääketieteen
opiskelijoiden julkaisu

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

TOIMITUS: Päätoimittaja Kari Konki, toimittajat Risto
Mannberg, Veka Terävä, Merja Harju

ILMOITUKSET: Merja Harju, tiedustelut puh. 971-162271

PAINOPAIKKA: Kuopion korkeakoulun offset-monistamo

SISÄLLYS:	Pääkirjoitus.....	5
	Kuopion korkeakoulun hammasklinikan lapsipotilaiden sokerinkäyttötapo- jen tutkimus.....	6
	Puhumalla paras.....	12
	Terveyspalsta.....	13
	Anteeksipyyntö.....	17
	Ristikko.....	18

DENTIKKELI

040578

K.A.K

Nyt alkavat sitten ensimmäiset hampaalaiset valmistua täältä Kuopiosta. Virallisen paperien luovutuspäivän pitäisi olla torstai 11.5. Eaha kyllä, luovutustilaisutta ei pääse katsomaan kuin pieni valittu joukkio, johon ei juuri opiskelijoita kuulu. Dentikkelin puolesta onnittelien lämpöisesti valmistuvia kandeja.

Tähän Kuopion ympäristöön tuntuu lähes koko kurssi töihin sijoittuvan. Lähiakuntien virat tähttyvät viimeistään ensi vuonna, kun nykyinen nelonen valmistuu, joten seuraavien kurssien työnsäku joutuu suuntautumaan jo kauemmaksi. Helsingistakin kuuluu valmistuvan nyt keväällä kokonainen leegio kandeja, ja Turkuakin alkaa työntää oululaisia omiensa lisäksi. Oululaiset sijoittuvat tosin lähes poikkeuksitta pohjoiseen. Niin että alkaa tulla tiukkaa tätä vauhtia. Olivat kuulemma hesalaisetkin jo Varkaudesta töitä kyselleet.

Suomen hammaslääkäriliitto suositteli, tai oikeammin suorastaan vaati opiskelijoiden sisäänoton vähentämistä puoleen kirjjeessään sosiaali- ja terveysministeriölle. Samassa kirjjeessä liitto vaati, että uusia virkoja on vuosittain perustettava terve, saesuksiin vähintään 80. On oletettavaa, ettei näitä uudistuksia tulla ainakaan lähiaikoina toteuttamaan. Pikkeminkin päinvastoin: uusien opiskelijoiden sisäänottoa suunnitellaan vain lisättävän, ja valtion budjettia kiristettään vuosi vuodelta virkojen osalta. Näin on edessä ahtauden aika muutaman, ehkä jo parin vuoden kuluttua. Myös arvioitu erikoishammaslääkäritarve alkaa hiljalleen täytyä, joten jatko-opiskelukaan ei suo ratkaisua.

utta nyt valmistuu ensimmäinen kurssi-meilitä ja pää on avattu. Juhlitaan edes sitä.

Kuopion korkeakoulun hammasklinikan
lapsipotilaiden sokerinkäyttötapojen selvitys

Tausta ja tarkoitus

Suomalaiset lapset käyttävät makeisia noin puoli kiloa kuukaudessa lasta kohti, joten sokerin osuus karieksen etiologisena tekijänä on ilmeisen suuri lapsilla. Koska nautittujen makeisten määrä on lapsilla suuri, on ilmeisesti myös sokeriaika (eli se aika sokerin nauttimisen aikana ja sen jälkeen, jolloin syljen sokeripitoisuus on kohonnut) kohtalaisen pitkä ja usein toistuva. Makeisissa, virvoitusjuomissa ja mehuissa on yleisimpänä sokerina sakkaroosi. Sakkaroosi aiheuttaa suurimman pH:n laskun plakissa, kun taas sorbitolilla ja ksylitolilla ei ole juuri todettu olevan vaikutusta plakin happamuuteen. Lisäksi on ksylitolin säännöllisen nauttimisen yhteydessä todettu kehittyvän plakkaa noin puolta vähemmän, kuin sakkaroosin nauttimisen yhteydessä. Turun sokeritutkimuksen mukaan ksylitoli aiheutti 85 prosentin kariesreduktion sakkaroosiryhmään verrattuna vuoden kuluttua. Ksylitolipurukumitutkimuksessa todettiin jopa initiaaliekariksen häviämistä ja dentiinileesioiden kovettumista. Tämän hetken kariesprofylaksian eräinä tärkeimmistä keinoista ovat sakkaroosin korvaaminen ksylitolilla sekä sokeriajan vähentäminen.

Tämän sokerinkäyttötapoja koskevan kyselyn tarkoituksena oli selvittää Kuopion korkeakoulun hammasklinikan lapsipotilaiden sokerin saantia makeisissa, purukumeissa ja mehuissa, sokerin lajia sekä lasten sokeriaikaa (syöntien määrää) vuorokaudessa.

Aineisto ja menetelmät

Aineistona käytettiin Kuopion korkeakoulun hammasklinikalle 1.1.76-15.12.76 välisenä aikana hoidetuista potilaista täytettyä potilaan sokerinkäyttötapoja selvittävää kyselykaavaketta. Kaavake täytettiin potilaan ensikäynnillä kandidaatin opastuksella. Kaavakkeen täytössä ei pyritty ohjailemaan potilasta vaan neuvontaa annettiin vasta kaavakkeen täytön jälkeen. Kysely tehtiin 382 lapselle, joista 143 oli tyttöjä ja 239 poikia. Näistä valittiin satunnaisesti 289 kaavaketta, joista 134 oli tyttöjen täyttämiä ja 155 poikien. Lapsista suurin osa on syntynyt vuosina 1960 - 1962 ja oli tutkimusvuonna noin 13 - 16 vuotiaita. Kaavake sisälsi kaikkiaan kymmenen kysymystä, joista tässä yhteenvedossa käsitellään kysymyksiä 1, 2, 3 ja 8. Ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin potilaan makeisten käytön taajuutta sekä sitä, ovatko nautitut makeiset pääasiassa sokerittomia. Toisessa kysymyksessä tiedusteltiin purukumin käytön taajuutta ja sokerittomuutta. Virvoitusjuomien ja mehujen käytön tiheyttä kyseltiin kolmannessa kysymyksessä. Kahdeksannessa kysymyksessä pyydettiin potilasta arvioimaan aterioiden ja pienien välipalojen määrää vuorokaudessa. Jokaisessa kysymyksessä oli osa "nautitko eilen" tai "montako kertaa söit eilen", joissa pyrittiin kontrolloimaan kunkin pääkysymyksen paikkansa pitävyyttä. Vastaukset kunkin kysymyksen kuhunkin vaihtoehtoon laskettiin prosentteina kaikista k.o. kysymyksen vastanneista.

Tulokset

Sokerinkäyttöä selvittävään kyselyyn vastanneiden, tähän yhteenvetoon valittujen lasten jakauma syntymävuoden mukaan on esitetty kuvassa 1. Suurin osa lapsista on syntynyt vuosina 1960 - 1962. Makeisien käytön taajuutta kaikilla vastanneilla sekä tytöillä ja pojilla erikseen on esitetty taulukossa 1. Yli puolet lapsista nautti makeisia 2 - 4 kertaa viikossa. Samoin makeisia nautti "eilen" noin puolet lapsista. Tytöt käyttivät makeisia harvemmin kuin pojat. Vain neljä lasta 288:sta ei nauttinut makeisia lainkaan. Pääasiassa sokerittomia makeisia käyttäneiden lasten osuus kaikista makeisia nauttivista on esitetty taulukossa 2. Tytöt käyttivät sokerittomia makeisia hiukan enemmän kuin pojat.

Purukumin käytön taajuutta kaikilla vastanneilla sekä tytöillä ja pojilla erikseen on esitetty taulukossa 3. Yli puolet lapsista nautti purukumia harvoin. Noin kymmenesosa lapsista ei nauttinut purukumia lainkaan. Huomattavia sukupuolten välisiä eroja ei purukumin käytön taajuudessa ollut. Kontrollikysymykseen "nautitko eilen" vastasi myöntävästi noin 15 prosenttia lapsista. Pääasiassa sokerittomia purukumeja käyttäneiden lasten osuus kaikista purukumia syöivistä on esitetty taulukossa 2. Tytöt nauttivat hiukan enemmän sokerittomia purukumeja kuin pojat. Sokerittomat purukumit olivat huomattavasti suosituimpia kuin sokerittomat makeiset yleensä.

Virvoitusjuomien ja mehujen käytön taajuus on esitetty taulukossa 4. Yli puolet lapsista nautti näitä juomia harvoin, tytöt harvemmin kuin pojat. Kysymykseen "nautitko eilen" vastasi noin 40 prosenttia myöntävästi.

Aterioiden ja pientenkin välipalojen määrä vuorokaudessa vaihteli kahdesta kymmeneen. Vastanneiden lasten jakauma syöntikertojen mukaan on esitetty taulukossa 5. Noin 70 prosenttia lapsista söi 3 - 5 kertaa vuorokaudessa. Kymmenen prosenttia lapsista söi yli viisi kertaa vuorokaudessa. Kaksi lasta 285:stä ilmoitti syövänsä kymmenen kertaa vuorokaudessa. Tytöt söivät hiukan harvemmin kuin pojat.

Fohdinta

Lasten sokerin saannin makeisista on todettu olevan huomattavan runsasta ja olevan osasyynä heillä tavattavaan suureen kariesaktiiviteettiin. Sakkarosi on yleisimmin käytetty sokeri makeisissa, mutta vaarallisempi kariesen kannalta kuin ksylitoli ja sorbitoli. On pyritty ohjaamaan lasten makeistensyöntiä ksylitolia suosivaksi. Sokeriajan pituuden vuorokaudessa on myös todettu vaikuttavan kariesaktiiviteettiin. Lasten sokerinkäyttötapojen ja sokeriajan (aterioiden ja välipalojen) määrän rajoittaminen on näin ollen kariesen ehkäisyn suunnittelua ajatellen välttämätöntä.

Nyt esitettävien tulosten paikkansapitävyyttä saattoi pienentää mm. haastattelijan persoonallisuuden vaikutus haastateltavan vastauksiin. Haastattelijoinahan toimivat kaikki kandidaatit, jolloin asiaan kiirettä ja todella paneutunut kandidaatti lienee saanut todenmukaisempia vastauksia. Haastattelijan äänensävyyn, kysymystenasettelun (osa haastattelijoista kyseli kaavakkeen asiat omin sanoin) ja yleisen potilaaseen suhtautumisen vaikutukset eivät ole mitattavissa, mutta ovat varmaankin

virhelähteinä vastauksien luotettavuutta ajatellen. Hammashoitotilanne sinänsä poraamisen pelkoineen on saattanut ohjata potilasta vastaamaan mahdollisimman hyväksyttävästi, "oikein" ja haastattelijaa miellyttävästi. Tämä on terveyskäyttäytymistä koskevien kyselyjen yleinen virhetekijä.

Kaavakkeen kysymykset olivat melko yksiselitteisiä ja selviä. Makeiset-sanaa oli selvennetty kuuluvan pastillit, kurkkupastillit, karamellit, suklaa, lakritsi jne. Virvoitusjuomien ja mehujen nauttimista kysyttäessä aiheutti paljon sekaannusta se, kuuluvatko kaupalliset tuoremehut tähän ryhmään. Osa haastatteliijoista oli ottanut tuoremeहुjen käytön mukaan, osa taas ei. Makeisten, purukumien ja juomien nauttimisen taajuutta mitattiin ajanjaksoilla päivät, 2-4 kertaa viikossa, harvoin tai ei lainkaan. Näistä päivittäin ja toisen kategorian äärimmäisyys eli 4 kertaa viikossa osuivat kohtalaisen lähelle toisiaan ja saattoivat aiheuttaa arviointivaikutusta. Harvoin on hiukan suhteellinen-yksilöstä riippuva käsite. Hämmennystä jopa haastatteliijoissa aiheutti tiedustelu siitä, ovatko tuotteet pääasiassa sokerittomia. Sokerittomuus tulkittiin toisaalta kalorittomia makeuttajia sisältäväksi, toisaalta taas ksylitolilla ja sorbitolilla makeutetuiksi tuotteiksi. Aterioiden ja pientenkin välipalojen arvioimisen huolellisuus on ilmeisestikin ollut riippuvainen mm. käytettävissä olevan ajan määrästä. Kontrollikysymys "montako kertaa söit eilen" on tässä varmaan helpottanut suuresti arvioimista.

Vastaukset kontrollikysymyksiin eilisestä sokerinkäytöstä olivat yhtäpitäviä päävastauksien kanssa. Virvoitusjuomia ja mehuja tosin vastasi nauttineensa eilen hiukan useampi kuin päävastauksista saattoi olettaa. Aterioiden ja välipalojen määrän oli melko moni arvioinut pienemmäksi "eilen" kuin yleensä.

Hammasklinikalle valikoitunut joukko on ilmeisesti ollut hampaistolliselta terveydeltään monipuolista ja näin saadut tulokset voitaneen yleistää muhin samanikäisiin lapsiin.

Vuoden 1976 lopun myyntitilastojen mukaan ksylitolipurukumien osuus purukumien vähittäismarkkinoista on noin 25 prosenttia. Nyt esitettävän tutkimuksen mukaan 35 prosenttia lapsista nautti pääasiassa sokerittomia purukumeja. Myyntitilastojen mukaan ksylitolipastillien osuus pastillien kokonaismarkkinoista oli noin 7 prosenttia. Tämän kyselyn mukaan pääasiassa sokerittomia makeisia (sisältää pastillien lisäksi suklaan, lakritsin, karamellit jne.) nautti 18 prosenttia vastanneista lapsista. Tähän kyselyyn vastanneet arvioivat aterioiden ja välipalojen määräksi vuorokaudessa 3 - 5, mikä vastanee yleensä suomalaisten syöntikertojen määrää.

Nyt esitettävien tulosten mukaan lasten makeisten, purukumin ja virvoitusjuomien käyttö oli runsasta. Sakkaroosin korvikkeilla makeutettuihin purukumeihin oli siirrytty melko yleisesti, sen sijaan sokerittomien makeisten käyttö oli melko vähäistä. Tytöt käyttivät makeisia, purukumia, virvoitusjuomia ja mehuja vähemmän kuin pojat. Pojat käyttivät vähemmän sokerittomia makeisia ja purukumeja kuin tytöt. Aterioiden ja välipalojen määrä oli pienempi tytöillä kuin pojilla. Aterioiden ja välipalojen määrä oli kohtalaisen pieni.

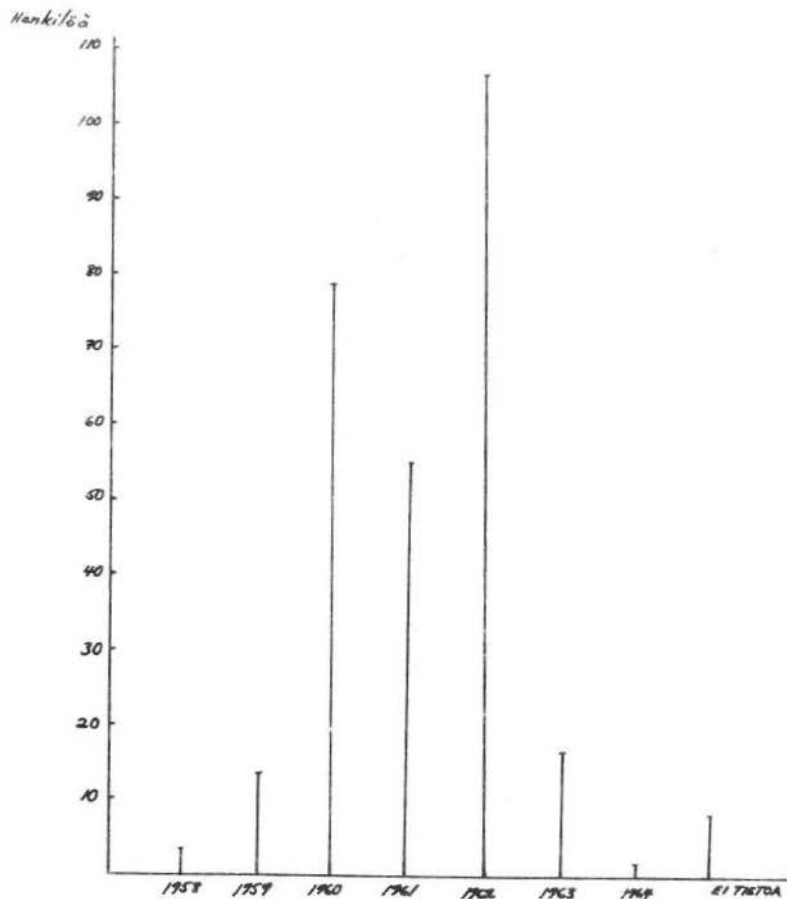
Vaikka sokerittomien makeisten käyttö tämän kyselyn mukaan oli melko vähäistä ja vaikka tilastoissa näkyvää kansanterveydellistä merkitystä tuskin vielä on osoitettavissa, on kuitenkin sakkaroosin korvikkeisiin siirtymistä tapahtunut, mikä sek in on jo suuri edistysaskel kohti hammasystävällisempiä syöntitottumuksia.

Esitettävät tiedot on kerätty aikana, jolloin ksylitolituotteet eivät olleet valmistajien eivätkä käyttäjien taholta vielä saavuttaneet täyttä suosiotaan. Olisi mielenkiintoista verrata nyt saatuja tuloksia myöhemmän ajankohdan tuloksiin, jolloin myös hammasklinikalla annettua dieettivalistusta voitaisiin evaluoida.

Työ on tehty professori Heikki Luoman antamana.

Anneli Milen III vsk.

★ ★ ★ ★ ★

Kuva 1. Sokerinkäyttökyselyyn vastanneiden jakauma syntymävuoden mukaan.

Taulukko 1.

	Makeisten käytön taajuus prosentteina vastanneista		
	kaikki	tytöt	pojat
päivittäin	15.2	14.2	16.2
2-4kertaa/vko	55.6	46.6	63.2
harvoin	27.8	38.4	18.7
ei lainkaan	1.4	0.8	1.9

Taulukko 2.

tuote	Pääasiassa sokerittomia tuotteita käyttäneiden osuus (%) vastanneista		
	kaikki	tytöt	pojat
makeiset	18.3	21.1	15.8
purukumit	36.1	38.7	34.3

Taulukko 3.

	Purukumin käytön taajuus prosentteina vastanneista		
	kaikki	tytöt	pojat
päivittäin	4.8	4.5	5.1
2-4kertaa/vko	25.7	24.1	27.1
harvoin	59.4	55.6	62.6
ei lainkaan	10.1	15.8	5.2

Taulukko 4.

	Virvoitusjuomien ja mehujen käytön taajuus prosentteina vastanneista		
	kaikki	tytöt	pojat
päivittäin	16.0	15.0	16.9
2-4kertaa/vko	29.3	25.6	32.5
harvoin	53.3	57.8	48.6
ei lainkaan	1.4	1.5	2.0

Taulukko 5.

	Aterioiden ja välipalojen määrä/vrk prosentteina vastanneista									
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
kaikki	3.5	17.2	31.2	36.9	9.1	1.4	-	-	0.7	
tytöt	6.1	18.3	32.8	32.1	8.4	2.3	-	-	-	
pojat	1.3	16.2	29.9	40.9	9.7	0.7	-	-	1.3	

Dentinan pin. isturteen tulostus:

1. Erkki Peltosaari 4p.
2. Kari Paloxas 4p.
3. Veka Terävä 3p.

Seuraavina Ari-Pekka Parviainen 3p.,
Martti Kainulainen 1p. ja Ari Tolva-
nen 0p.

Teoreettinen maksimi oli 5 pistettä.

eli kp/kp- potilas käymässä klinikalla uusine proteeseineen viikon koekäytön jälkeen (salaa tehty nauhoitus)

" Jaha, päivää, sieltähän sitä tullaan niin pirteänä ja iloisena. Näyttävät ihan kasvojen rypytkin oierneen uusien proteesien ansiosta. Mitä, ettäkö ovat vielä taskussa, no laitetaanpas kamat suuhun, eihän niitä syömävehkeitä naftaliinissa, he-he. Jaa, etteivät oikein pysy mukamas. Katsotaanpas, no hyvinhän ne pysyvät, avataanpa vielä hieman suutakin, varovasti, varovasti... eivätpä tosiaan ole vielä ihan täysin mukautuneet. Kyllä ne ajan kanssa alkavat pysyä, se on paljolti tottumiskysymys, sama juttu äli serkkupojalla uuden vaimonsa kanssa. Ja naputellaanpa - ei yläleukaa proteesia vastaan vaan proteeseja vastakkain, mutta mikäs ihmeen hyperplasia siellä on yläproteesin reunan alla? No mutta, uvulahan se, kuinkas se sinne on joutunut, taitaa olla tuota pituutta takareunassa liikaa, he-he, no tällä freesarilla kyllä liiat irtoaa... oho, anteeksi kamalasti, clipas siinä terä löysässä, ei kai nenään sattunut pahemmin, noo sitähän minäkin. Olen aina ollut sitä mieltä, ettei aikamies turhista niinkuin sekin kun serkkupoika unohti vaimonsa syntymäpäivät ja... Muuten, mitenkäs on omenan, näkkileivän ja porkkanan pureminen luontunut näillä uusilla... ettäkö jäivät omenaani kiinni? Hyvä mies, teillä on erinomaiset proteesit, ei niillä niin kovaa kuitenkaan voisi purra. Ääntäminenkin tuntuu sujuvan oikein kivasti, noissa äskeisissä kirosoissaakaan ei ässä paljon ehtinyt sihisemään. Kas noin, nyt ei ole liian pitkä takareuna, koetetaanpas joko se pysyisi paremmin. Hupista, se tosiaankin pistää äkikseltään vähän yskimään, tämähän on kuin onkin yläpuolen proteesi. Noin, no nyt istuu napakasti. Ei irtoa, vaikka miten nykisi, avatkaapas vähän niin saan nämä sormet pois välistä, kiitos. Alapuolesta taisikin tulla kertaheitolla sopiva, vähän kun freesarilla sipaistaan ylimääriä pois. sopii kielikin liikkumaan kohta kuin serkkupojan vaimolla..."

Valitettavasti nauha loppui, mutta johan vanha totuus: puhuminen kultaa, vaikeneminen hopeaa, tulikin todistetuksi. Hoitotutokion päätteeksi näet kandi ja potilas poistuivat hyvinä ystävinä kanttiiniin kahville. Varsinkin potilas näytti tyytyväiseltä pujottaessaan proteesinsa takaisin kekkoispukunsa povitaskuun.

T:us.

* Terveyspalsta *

ANTEEKSI XIIVAN ALUKSI TÄMÄ HUONO
KÄSIÄLÄ, PAKKOPAITA ON VÄHÄN AHDAS,
ONNEKSI PUHE KUULUU PEHMUSTETUNKIN
SEINÄN LÄVITSE, JOTEN VOIN SANELLA
VASTAUKSET SIHTEERILLENI YHEREISEEN
KOPPIIN, KUN OTTAVAT TÄMÄN KYHÄNKIN BIS

* * * * *

* Kys: Olen käyttänyt jo n. 25 vuoden ajan työssäni maskeja, jotka kiinnitetään niissä olevilla kuminauhoilla korvien taakse. Hammashoitajani oli havaitsevinaan minussa jotain omituista, ja, todella: kun katsoin itseäni peilistä, olivat korvani kumivedon takia siirtyneet jo pulisonkieni etupuolelle. Olenkin jo muutaman vuoden ajan ihmetellyt, miksi silmälasieni sangoja on vuosittain pitänyt jatkuvasti lyhentää. Sanokaa edes jotakin lohdutukseksi!

Nimim. Ortodontian erikois-hammaslääkäri

Vast: Olette varmasti ainoa tuntemamme ihminen, joka pystyy imeämään omaa korvannippukaansa.

-kp-

* Kys: Mikä on yökiskon raideleveys?

Nimim. Kantitaatti, 22 v

Vast: Näin luottamuksellisia tietoja emme julkaise avoimesti palstallemme!

* Kys: Hammaslääkärimeni laitto minulle ns. rankaproteesin alaleukaan 2 kk sitten, ennen kuin lähti Bahama-saarille. En ole kuitenkaan vielä käyttämään sitä, sillä se irtoaa lähes aina, kun jopa vain nieläisen. Lähetän proteesini Teille tämän kirjeen mukana, ties vaikka pinteet olisivat löystyneet, niin että voitteko vaikka kiristää niitä hieman.

Vast: Niin, luulenpa, että rankaproteesinne pysyy nyt paremmin, kun pinteiden kiristämisen lisäksi poistin siitä takakaaren.

-kp-

* Kys: Potilaani on ollut hoidossani jo 30 vuotta ja olen tehnyt hänelle paikan jokaiseen hampaaseen. Nyt kuitenkin ottamistani röntgenkuvista ilmeni, että hampaiden juuret ovat resorboituneet lähes täysin. Niinpä kysynkin, että voin kai ottaa potilaaltani lisämaksun kokosuun sillasta?

Vast: Valitettavasti emme voineet saada asiaan vahvistusta palstamme lakimieheltä, sillä hän vapautuu vasta 4 vuoden kuluttua. Ollisimme kuitenkin periaatteessa valmiit kannattamaan ehdotustasi, hyvät serkk... öh, kollega.

Kys: Olen tehnyt eräälle potilaaleni hyvin monta analgaamatäytettä vuosien kuluessa, ja nyt hän tuntuu valitsevan sellaisia oireita, jotka aivan ilmeisesti viittaavat elohopeamyrkytykseen. Voiko elohopea siirtyä paikoista elimistöön ja kuinka nyt tämä jo syntynyt terveydellinen riski saataisiin eliminoiduksi?

Nimim. Kollega susirajan takaa

Vast: Myrkytys on todella eräs hyvin varteenotettava vaihtoehto, etenkin kun paikkaus on kepehtunut pitkän ajan kuluessa. Tätä voidaan käyttää tietyin modifikaatioin erinomisesti sitä vanhaa menetelmää, jolla elohopea poistettiin tehokkaasti kaloiista: potilas asetetaan jaloissaan paksut villasukat pakastearkkuun pystyasentoon pää ylöspäin. Pakkasen noustessa elohopea laskee nopeasti ja kun se on imeytynyt kokonaan villasukkiin, nämä riisutaan nopeasti ja hävitetään asiaankuuluvien varokeinoin. Jos potilas haluaa välttämättä olla pää alaspäin, käytetään tietenkin pipoa sukkiin asemesta.

-kp-

Kys: Monasti on valitettu, että hammaslääkärin odotushuone on kaamea paikka. Vuoroaan odottava potilas näkee vain karut, valkeat seinät ympärillään ja odotushuoneeseen kantautuu vain poran ja/tai potilaan ujellus muuten jäätävän hiljaisuuden vallitessa. Ehdotin omalle hammaslääkärielleni, että hän voisi tehdä odotushuoneensa paljon viihtyisämmäksi esim. kukilla ja musiikilla. Seuraavan kerran hoitoon tullessani odotushuoneessa olikin joukko toinen toistaan rehevämpiä kukkasia: 3 verenisarjaa, 2 anopinkieltä ja 4 kärsimyskukkaa. Taustalla soi stereosta valmeasti Volgan lautturit. Kuinka kiittää tästä kaikesta hammaslääkärieni? Nimim. En kestä enääääää!

Vast: Suositteaisin kirjepommia.

-kp-

-kp-

★ Kys: Miksi potilaani ovat niin närkästyneen tunteisia terveyskeskusvastaanottollani. He kehtaavat jatkuvasti valittaa, että hammaslääkäri on myöhässä. Eikö ihmisillä ole lainkaan kärsivällisyyttä nykyään?

Nimim. Kesäkandi

Vast: Voi olla, että nykyään todella ollaan hieman kiireisempiä ja kärsimättömämpiä kuin ennen vanhaan. Kuitenkin osan ärtyneisyydestä saattoi aiheuttaa myös ko. terveyskeskuksen vahtimestari, joka kielsi valmistamasta ruckaa retkikeittimellä odotustiloissa eikä antanut rullata makuupusseja auki.

-kp-

★ Kys: Miksi hammaslääkärieni odotushuoneessa on aina samat, ikävyyttävät, vanhat ja moneen kertaan luetut lehdet?

Nimim. Kauppa ja koti n:o 3
1967 jo 86 kertaa

Vast: Kyseinen taktiikka on osa nykyään niin tärkeäksi katsottua ennaltaehkäisevää hammashoitoa. Toisin sanoen: mitä paremmin potilas huolehtii suuhygieniaastaan sitä vähemmän hänelle tulee hammaslääkärikäyntejä ja siten myös odotushuoneessa lukien vietettävää aikaa. Eikö tämä ole jo tarpeeksi motivoivaa hampaiden harjaukseen yms kotihoitoon? Toisaalta ei tässä menetelmässä ole otettu huomioon sitä, että potilas voikin lo-pulta tuoda omia lehtiä mukanaan!

-kp-

★ Lisäksi toimitukseen on tullut erä koneella kirjoitettu kirje, josta ei parhaallakaan tahdolla pysty saamaan selvää. Toivon, että seuraava kerran meille kirjoittaessaan kysy sää huoneensa sen verran lämpimäksi että voi riisua lapasensa.

Orkkuja kaikille
t. tohtori!

Hammaslaboratorio
HAMMAS - TETRA

Puijonkatu 12 B25

70100 KUOPIO 10

puh. 114033

Hammaslaboratorio
Savon Hammas Oy

Vuorikatu 22
2. kerros
puh. 123866

TOIMITUS (VARSINKIN PÄÄTOIMITTAJA) ANTEEK-
SIPYYTÄÄ SYVÄSTI LEHDEN MYÖHÄISTÄ ILMAAN-
TUMISTA. ME TIEDÄMME, ETTÄ OLETTE TÄTÄ
KAIVANNEET. EHKÄ UUSI TOIMITUS KORJAA EN-
TISEN VIRHEET.
HYVÄÄ KESÄÄ KAIKILLE.

K.A.K

Hidasliukoinen
Retafer
50 mg Fe⁺⁺
kouluikäisille

Lisätietoja antaa
Lääketehdas Remeda, Pl 1, 70701 Kuopio 70,
puh. 971/24222.

Hidasliukoinen
Retafer
100 mg Fe⁺⁺
aikuisille

Lisätietoja antaa
Lääketehdas Remeda, Pl 1, 70701 Kuopio 70,
puh. 971/24222.

LÄÄKETEHDAS
REMEDA
ORION-YHTIÖN
KILPI